

УНИВЕРЗИТЕТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“ - ШТИП
ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ

UDC80 (82)

ISSN 1857-7059

ГОДИШЕН ЗБОРНИК

2018

YEARBOOK

2018

ГОДИНА 9
БРОЈ 11

VOLUME IX
NO 11

GOCE DELCEV UNIVERSITY - STIP
FACULTY OF PHILOLOGY

УНИВЕРЗИТЕТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“ – ШТИП
ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ

ГОДИШЕН ЗБОРНИК
2018
YEARBOOK

ГОДИНА 9
БР. 11

VOLUME IX
NO 11

GOCE DELCEV UNIVERSITY – STIP
FACULTY OF PHILOLOGY

ГОДИШЕН ЗБОРНИК ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ

За издавачот:

доц. д-р Драгана Кузмановска

Издавачки совет

проф. д-р Блажо Боев

проф. д-р Лилјана Колева-Гудева

проф. д-р Виолета Димова

доц. д-р Драгана Кузмановска

проф. д-р Луси Караниколова -Чочоровска

проф. д-р Светлана Јакимовска

доц. д-р Ева Горѓиевска

Редакциски одбор

- проф. д-р Ралф Хајмрат – Универзитет од Малта, Малта
проф. д-р Нецати Демир – Универзитет од Гази, Турција
проф. д-р Ридван Цанин – Универзитет од Едрене, Турција
проф. д-р Стана Смиљковиќ – Универзитет од Ниш, Србија
проф. д-р Тан Ван Тон Та – Универзитет Париз Ест, Франција
проф. д-р Карин Руке Бритен – Универзитет Париз 7 - Дени Дидро, Франција
проф. д-р Роналд Шејфер – Универзитет од Пенсилванија, САД
проф. д-р Кристина Кона – Хеленски Американски Универзитет, Грција
проф. д-р Златко Крамариќ – Универзитет Јосип Јурај Штросмаер, Хрватска
проф. д-р Борјана Просев-Оливер – Универзитет во Загреб, Хрватска
проф. д-р Татјана Гуришиќ-Беканович – Универзитет на Црна Гора, Црна Гора
проф. д-р Рајка Глушица – Универзитет на Црна Гора, Црна Гора
доц. д-р Марија Тодорова – Баптистички Универзитет од Хонг Конг, Кина
доц. д-р Зоран Поповски – Институт за образование на Хонг Конг, Кина
проф. д-р Елена Андонова – Универзитет „Неофит Рилски“, Бугарија
м-р Диана Мистреану – Универзитет од Луксембург, Луксембург
проф. д-р Сузана Буракова – Универзитет „Павол Јозев Сафарик“, Словачка
доц. д-р Наташа Поповиќ – Универзитет во Нови Сад, Србија
проф. д-р Светлана Јакимовска, доц. д-р Марија Кукубајска, проф. д-р Луси Караниколова-Чочоровска, доц. д-р Ева Горѓиевска, проф. д-р Махмут Челик,
проф. д-р Јованка Денкова, доц. д-р Даринка Маролова, лектор д-р Весна Коцева, виш лектор м-р Снежана Кирова, лектор м-р Наталија Поп-Зариева, лектор м-р Надица Негриевска, лектор м-р Марија Крстева

Главен уредник

проф. д-р Светлана Јакимовска

Одговорен уредник

доц. д-р Ева Горѓиевска

Јазично уредување

Даница Гавриловска-Атанасовска
(македонски јазик)

лектор м-р Биљана Петковска, лектор м-р
Крсте Илиев, лектор м-р Драган Донеv
(англиски јазик)

Техничко уредување

Славе Димитров, Благој Михов

Редакција и администрација

Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип
Филолошки факултет
ул. „Крсте Мисирков“ 10-А
п. факс 201, 2000 Штип
Р. Македонија

**YEARBOOK
FACULTY OF PHILOLOGY**

For the publisher:

Ass. Prof. Dragana Kuzmanovska, PhD

Editorial board

Prof. Blazo Boev, PhD

Prof. Liljana Koleva-Gudeva, PhD

Prof. Violeta Dimova, PhD

Ass. Prof. Dragana Kuzmanovska, PhD

Prof. Lusi Karanikolova-Cocorovska, PhD

Prof. Svetlana Jakimovska, PhD

Ass. Prof. Eva Gjorgjievska

Editorial staff

Prof. Ralf Heimrath, PhD— University of Malta, Malta

Prof. Necati Demir, PhD— University of Gazi, Turkey

Prof. Rıdvan Canım, PhD— University of Edrene, Turkey

Prof. Stana Smiljkovic, PhD— University of Nis, Serbia

Prof. Thanh-Vân Ton-That, PhD— University Paris Est, France

Prof. Karine Rouquet-Brutin PhD— University Paris 7 – Denis Diderot, France

Prof. Ronald Shafer— University of Pennsylvania, USA

Prof. Christina Kkona, PhD— Hellenic American University, Greece

Prof. Zlatko Kramaric, PhD— University Josip Juraj Strosmaer, Croatia

Prof. Borjana Prosev – Oliver, PhD— University of Zagreb, Croatia

Prof. Tatjana Gurisik- Bekanovic, PhD— University of Montenegro, Montenegro

Prof. Rajka Glusica, PhD— University of Montenegro, Montenegro

Ass. Prof. Marija Todorova, PhD— Baptist University of Hong Kong, China

Ass. Prof. Zoran Popovski, PhD— Institute of education, Hong Kong, China

Prof. Elena Andonova, PhD— University Neofilt Rilski, Bulgaria

Diana Mistreanu, MA— University of Luxemburg, Luxemburg

Prof. Zuzana Barakova, PhD— University Pavol Joseph Safarik, Slovakia

Ass. Prof. Natasa Popovik, PhD— University of Novi Sad, Serbia

Prof. Svetlana Jakimovska, PhD, Ass. Prof. Marija Kukubajska, PhD, Prof. Lusi Karanikolova-Cocorovska, PhD, Ass. Prof. Eva Gjorgjievska, PhD, Prof. Mahmut Celik, PhD, Prof. Jovanka Denkova, PhD, Ass. Prof. Darinka Marolova, PhD, lecturer Vesna Koceva, PhD, lecturer Snezana Kirova, MA, lecturer Natalija Pop-Zarieva, MA, lecturer Nadica Negrievska, MA, lecturer Marija Krsteva, MA

Editor in chief

Prof. Svetlana Jakimovska, PhD

Managing editor

Ass. Prof. Eva Gjorgjievska, PhD

Language editor

Danica Gavrilovska-Atanasova

(Macedonian language)

lecturer Biljana Petkovska, lecturer Krste

Iliev, lecturer Dragan Donev

(English language)

Technical editor

Slave Dimitrov, Blagoj Mihov

Address of editorial office

Goce Delchev University

Faculty of Philology

Krste Misirkov b.b., PO box 201

2000 Stip, Republic of Macedonia

СОДРЖИНА CONTENTS

Книжевност

Цветанка Стоилова

ПСИХОЛОШКИОТ РЕЛАТИВИЗАМ ВО РОМАНОТ ПОКОЛНИОТ
МАТИЈА ПАСКАЛ ОД ЛУИЏИ ПИРАНДЕЛО

Cvetanka Stoilova

THE PSYCHOLOGICAL RELATIVISM IN THE NOVEL THE LATE
MATTEA PASCAL BY LUIGI PIRANDELO 9

Ева Ѓорѓиевска

ИТАЛИЈАНСКАТА ЛАУДА ВО XIII ВЕК:
ДАМАТА ОД РАЈОТ ИЛИ ПЛАЧОТ НА БОГОРОДИЦА

Eva Gjorgjievska

THE ITALIAN XIII CENTURY LAUDA:
DONNA DE PARADISO OR PIANTO DELLA MADONNA 23

Natalija Pop Zarieva, Krste Iliev, Dragan Donev

MARY SHELLEY'S FRANKENSTEIN AND BYRON 29

Преведување

Светлана Јакимовска

ИНТЕРПРЕТАТИВНАТА ТЕОРИЈА ВО РАМКИТЕ
НА СОВРЕМЕНИТЕ ПРЕВЕДУВАЧКИ ТЕОРИИ

Svetlana Jakimovska

INTERPRETATIVE THEORY IN THE FRAMEWORK OF
CONTEMPORARY TRANSLATION THEORY 37

Даринка Маролова, Роберта Костадиновска

ЛЕКСИЧКА ЕКВИВАЛЕНТНОСТ МЕЃУ ГЕРМАНСКИОТ
И МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК СОГЛЕДАНА ПРЕКУ ПРЕВОДОТ
НА НОВЕЛАТА СМРТ ВО ВЕНЕЦИЈА ОД ТОМАС МАН

Darinka Marolova, Roberta Kostadinovska

LEXICAL EQUIVALENCE BETWEEN GERMAN AND
MACEDONIAN CONSIDERED THROUGH THE TRANSLATION
OF THOMAS MANN'S NOVELLA DEATH IN VENICE 43

Даринка Маролова, Николина Лукароска

ЕКСПЛИЦИРАЊЕ НА ИМПЛИЦИТНИТЕ ИСКАЗИ ВО
ПРЕВОДОТ ОД ГЕРМАНСКИ ЈАЗИК НА МАКЕДОНСКИ ЈАЗИК

Darinka Marolova, Nikolina Lukaroska

EXPLICATION OF IMPLICIT EXPRESSIONS IN TRANSLATION
FROM GERMAN INTO MACEDONIAN 51

----- *Јазик*

Марија Леонтиќ

ЗБОРОВНИ КЛАСИ ВО ТУРСКИОТ И ВО МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК

Marija Leontik

WORD CLASSES IN THE TURKISH AND IN THE

MACEDONIAN LANGUAGE 59

----- *Методика*

Марија Тодорова

УЛОГАТА НА АНГЛИСКИОТ ЈАЗИК (J2) ПРИ УСВОЈУВАЊЕ НА
ШПАНСКИОТ ЈАЗИК (J3) ОД СТРАНА НА МАКЕДОНСКИ СТУДЕНТИ

Marija Todorova

THE ROLE OF L2 ENGLISH IN L3 SPANISH ACQUISITION BY

MACEDONIAN LEARNERS 69

Драган Донеv, Крсте Илиев, Наталија Попзаријева

КУЛТУРОЛОШКИ ИМПЛИКАЦИИ ВО ИЗУЧУВАЊЕТО НА
ДЕЛОВЕН АНГЛИСКИ КАКО СТРАНСКИ ЈАЗИК И НЕГОВАТА
УПОТРЕБА КАКО ЛИНГВА ФРАНКА

Dragan Donev, Krste Iliev, Natalija Popzarieva

CULTURAL IMPLICATIONS IN BUSINESS ENGLISH ASSESSMENT

AS A FOREIGN LANGUAGE AND ITS USE AS LINGUA FRANCA 77

ИНТЕРПРЕТАТИВНАТА ТЕОРИЈА ВО РАМКИТЕ НА СОВРЕМЕНИТЕ ПРЕВЕДУВАЧКИ ТЕОРИИ

Светлана Јакимовска¹

¹ Филолошки факултет, Универзитет „Гоце Делчев“, Штип
svetlana.jakimovska@ugd.edu.mk

Апстракт: Овој труд има за цел да ги изложи основните поставки на интерпретативната теорија. Востановена во 70-тите години на минатиот век таа претставува пресвртница во дотогашните проучувања на преведувањето затоа што за прв пат ги зема предвид когнитивните аспекти на преведувањето, отфрлајќи го дотогашниот чисто лингвистички пристап кон преведувањето. Нејзина заслуга е и утврдувањето на девербализацијата како една од фазите на преведувачкиот процес.

Клучни зборови: *интерпретативна теорија, значење, смисла, фази, девербализација*

INTERPRETATIVE THEORY IN THE FRAMEWORK OF CONTEMPORARY TRANSLATION THEORIES

Svetlana Jakimovska¹

¹ Faculty of Philology, Goce Delcev University, Stip, Macedonia
svetlana.jakimovska@ugd.edu.mk

Abstract: This paper aims to outline the basic aspects of the interpretive theory of translation. Established in the 1970s, this theory represents a turning point in the translation studies, because it is the first to take into consideration the cognitive aspects of translation, rejecting the purely linguistic approach. One of its merits is the establishment of a deverbalization as one of the stages of the translation process.

Key words: *interpretive theory, meaning, sense, phases, deverbalization*

1. Вовед

Интерпретативната теорија на преведувањето, позната уште и како теорија на смислата, е разработена, пред сè, од страна на Даница Селесковиќ во седумдесеттите години на минатиот век. Оваа теорија е уште позната и како *Париска школа* бидејќи е разработена во рамките на Високата школа за толкувачи и преведувачи (Ecole supérieure d'interprètes et de traducteurs (ESIT)) на која работела Селесковиќ. Првите два дела *Толкувачот на меѓународни конференции (1968)*, *Јазик, јазици и меморија: проучување на прилежувањето при консекутивно толкување (1975)* ги објавува самостојно, а потоа објавува и во соработка со Маријана Ледерер, една од нејзините први следбеници: *Да толкуваш за да преведеш (1984)*.

Всушност, сè до востановувањето на интерпретативната теорија не можело да стане збор за преведувачка теорија туку за различни пристапи во проучување на

преведувањето кои тргнуваат од одредена дисциплина, пред сè, лингвистика, семантика, прагматика итн., со цел преведувањето да се доближи кон постоечките дисциплини. Од друга страна, пак, интерпретативната теорија, како и теориите кои потоа ќе следат, ќе се стремат да ја зајакнат автономијата на традуктологијата.

Даница Селесковиќ и нејзината следбеничка Ледерер се едни од првите традуктолози кои го отфрлаат јаремот на лингвистиката¹ и го поместуваат фокусот од преведениот текст кон преведувачот како централна фигура во процесот на преведување. Се разбира, за да го сторат тоа, тие ќе се осврнат и кон дисциплини како што се психологијата или невропсихологијата и со тоа, оваа теорија ќе обезбеди значајно место меѓу когнитивните теории во рамките на современите преведувачки теории.

2. Основни поставки на интерпретативната теорија на преведувањето

Интерпретативната теорија на преведувањето, позната уште и како теорија на смислата, разработена е пред сè од страна на Даница Селесковиќ, а се потпира врз нејзиното долгогодишно искуство како толкувач. Таа започнува теориски да го проучува толкувањето сметајќи дека тоа суштински се разликува од преведувањето. Но со постепено продлабочување на теориската анализа авторката ќе дојде до сознание дека преведувањето и толкувањето ги споделуваат истите основни механизми. Искуството како толкувач ѝ овозможи да увиди дека говорот врз кој работи толкувачот не претставува зборовна низа, туку оживува и станува „енергија“ кога говорникот ја артикулира својата мисла во зборови или кога толкувачот или кој било друг слушател ги разбира изговорените зборови и ги поврзува со когнитивни елементи. Оттука таа своите заклучоци ги пренесува и на преведувањето воопшто и вели дека и текстот не постои сè додека некој не го прочита и со тоа и кај него не ја разбуди динамиката својствена на говорот. Значењето е клучен поим на оваа теорија и тоа се дефинира како невербална синтеза која произлегува од процесот на разбирање, а се реализира во фазата на девербализација.

Селесковиќ, преку својата интерпретативна теорија на преведувањето, оди уште подалеку објаснувајќи го процесот на преведување. Според неа при преведувањето се пренесува смислата на пораките на даден текст. Тоа не е замена на јазикот на кој таа порака е напишана со друг јазик. Смислата според неа е идеја, она што сака да го каже говорникот, односно она што го разбрал соговорникот. Постои суштинска разлика меѓу смислата која ја пренесува текстот и јазикот на кој тој текст е составен, па затоа преведувањето не е јазичен туку комуникативен чин.

За разлика од претходните лингвистички теории кои за предмет на интерес го имаат *значењето на јазичните изрази (signification)*, Селесковиќ го разграничува овој термин од терминот *смисла (sens)*². Според неа, јазичните значења, кои можат да бидат

¹ „Какви и да се заслугите на лингвистиката (...) таа не може да претендира да ја опише сложеноста на преведувањето (...)“ (Ледерер 1994:92) Таа исто така истакнува и дека ако ми се даде доминантна позиција на јазикот и на мерливото и предвидливото се занемарува суштинското кај јазикот, а тоа е неговата употреба во дадена ситуација од страна на мислечка индивидуа.

² Париската школа ги критикува статичките преведувачки единици дефинирани од страна на Вине и Дарбелне (1958:16) и предлага да се заменат со *единици на смислата* кои овозможуваат динамичко преведување: „Смисловната единица е најмалиот елемент кој овозможува воспоставување на еквиваленција во преведувањето (...) Таа се јавува како резултат на поврзувањето на јазично сознание и на вонјазично, девербализирано сознание“ (Lederer, 1994:27)

лексички, морфолошки или синтаксички, се поврзуваат со звучни структури. Поединците можат да ги изговараат без притоа да произведуваат осмислени реченици. Тие претставуваат секавања со траен карактер, кои подразбираат владеење, познавање на одреден јазик (*connaissance ou compétence d'une langue*). Од друга страна пак, смислата е минлива состојба на свеста, која не мора да биде врежана во трајно секавање, но која се поврзува за секој слушнат исказ или за секоја прочитана линија, доволно долго за да оформи моментно сознание. За разлика од значењата кои се остваруваат речиси рефлексно, разоткривањето на смислата бара умствени напори и интегрирање на слушнатото во поголеми когнитивни целини. Кога говорникот сака да искаже нешто тој ги користи зборовите кои ги означуваат идеите, но не ги изразуваат. За да кажеме и за да разбереме, ние свесно ги покренуваме нашите мисли, а несвесно јазикот. Затоа, вели таа, предмет на интерес на преведувањето е смислата, а не значењето на јазичните искази. Смислата произлегува од обединувањето на исказот со сознанија кои не се секогаш дел од неговото значење. Смислата се оформува во одредена комуникативна ситуација, па оние кои се дел од таа комуникативна ситуација не ги паметат поединечните зборови (во паметењето им се врежуваат само неколку највпечатливи зборови) туку го поврзуваат значењето на јазичните изрази со војазичните сознанија со кои располагаат и на тој начин ја осознаваат смислата на кажаното. Проблемот е во тоа што комуникативната ситуација е минлива, ефемерна и не е во потполност експлицитна. Учесниците во неа споделуваат одредени сознанија така што иако исказот на говорникот подразбира извесни податоци кои тој не ги искажува, неговиот соговорник најчесто без проблем ги разбира. Затоа во еднојазичната комуникација многу ретко доаѓа до забуни. Сепак, штом ќе се јави потреба да се пренесе смислата на исказ од друг јазик, стануваме свесни дека под материјалната страна тој содржи и нешто друго за кое мора да се води сметка ако сакаме да создадеме соодветен исказ во сопствениот јазик.

Всушност овие дополнителни сознајни елементи го трансформираат значењето во смисла и создаваат, врз база на минатите сознанија, едно доживување пообемно отколку добиениот сигнал.

Кога ќе се увиди дека зборовите не се поврзуваат на ист начин за да ја изразат истата смисла во различните јазици, јасно е дека за да се помине од еден текст кон друг или за да се пронајде во другиот јазик исказ кој ќе ја заживее истата смисла треба да се води сметка за севкупноста на концептите означени преку синтаксичкото комбинирање во рамките на исказите. Преведениот исказ не произлегува од почетниот јазик туку од смислата која го надминува значењето на исказот. Новините кои ги донесува традуктологијата се дека дополнителните сознајни елементи се неопходни за да се оствари разбирање. Секогаш кога говорот стигнува до соговорникот или кога читателот ќе прочита одреден текст, не се врши идентификација на јазични форми, туку се препознаваат и дополнителни сознајни елементи кои создаваат целина поголема од значењето на јазичниот исказ. Затоа да се преведе значи пред сè *преку јазикот да се опфати смислата* (Lederer & Seleskovitch: 1984, стр.260).³ Преводот на еден текст не значи превод само на јазикот на кој е напишан. Интерпретативната теорија на преведувањето се обидува да ја разоткрие врската меѓу јазикот - рефлекс и смислата, која никогаш јазикот сам по себе не би можел да ја пренесе.

Ваквиот пристап во проучувањето на преведувањето кој тргнува од смислата и преку неа му дава легитимност на преведувањето означува нов момент во развојот на традуктологијата. На овој начин се отстранува и вечната дилема околу тоа дали преведувањето е возможно. Според Селесковиќ, најголемиот дел од зборовите се

³ ... *traduire, c'est avant tout saisir le sens à travers la langue.*

непреводливи, ако под преводливост се подразбира способност зборовите да се заменуваат, без ризик од грешки и во сите контексти, со зборови од друг јазик. Преведувањето е возможно само ако тоа подразбира пренесување на смислата, а не на зборовите.

3. Етапи на преведувачкиот процес

Набљудувањето на процесот на толкувањето (како консекутивното, така и симултаното) овозможи да се создаде модел на процесот на преведување воопшто кој може мошне ефикасно да се применува и во практика. Согласно со комуникативниот триаголник кој е дел од интерпретативниот процес, Селесковиќ нуди модел и на комуникативен триаголник на преведувањето составен од авторот, преведувачот и читателот на преводот. Авторот е поединец кој располага со извесни лични искуства и сознанија. Неговата мисла ги обработува овие сознанија и искуства, кои потоа авторот ги изразува во дело. Преведувачот потоа ја усвојува смислата на ова дело преку внимателно, аналитичко читање, ангажирајќи ги притоа сите неопходни знаења со кои тој самиот располага, а потоа го пресоздава на јазикот-цел. Читателот пак, проникнува во смислата на делото, што кај него исто така создава извесна реакција. За преводот да биде успешен треба да се има предвид еден мошне едноставен процес кој се состои од три фази: разбирање, девербализација и реформулација.

Првата фаза, фазата на разбирање е воедно и најважна и таа ја наметнува потребата преведувачот да располага со извесни квалитети за да ја реализира. Така, преведувачот треба да биде чувствителен и интелигентен, а притоа и свесен дека неговата имагинација и субјективност се само средства во служба на преведувачката дејност. Тоа ќе му овозможи да добие повеќедимензионална слика за појдовниот текст, како и да се доближи до намерата на авторот. Значи, во првата фаза преведувачот мора да го разбере значењето.

Втората фаза која се состои во оддалечување од зборовите е неопходна затоа што зборовите збунуваат. Зборовите во себе го содржат личното искуство на секој од нас. Дури и терминот *компјутер* има различно значење за секого од нас што зависи од околностите во кои сме се среќавале со овој термин во секојдневниот живот. Ако не се изврши девербализација постои ризик да се жртвува значењето за да се преведе зборот, па дури постои ризик и самиот збор да биде погрешно преведен. Таков е особено случајот со полисемичните термини. Во оваа фаза значи, се разграничуваат формата и значењето, бидејќи се смета дека смислата е невербална по природа.

Трета фаза е фазата на реформулација. Оваа клучна фаза зависи многу и од зрелоста на преведувачот како и од фондот на концепти и на зборови со кои располага. Ако преведувачот располага со сиромашен вокабулар голема е веројатноста да ја осиромаша експресивната моќ и на самиот јазик. Во оваа фаза се врши јазична реформулација преку користење на сите средства со кои располага целиот јазик.

Многу неискусни преведувачи сметаат дека наидуваат на тешкотии при преведувањето затоа што не ги пронаоѓаат вистинските зборови. Причината поради која не успеваат да извршат успешен превод е што тие не го разбираат во потполност текстот. Тоа може да се поправи преку читање, преку дискусии, преку откривање на светот, преку откривање на техниките со кои се врши превод на текст, или накусо, преку усвојување нови концепти.

Од овој модел можат лесно да се увидат трите вида грешки што се случуваат во процесот на преведувањето. Првата грешка е неразбирањето или површното разбирање на текстот. Потоа, голема грешка е и да не се изврши девербализација што пак ќе доведе до буквален превод, а голема грешка се и недоволните познавања на јазичен и концептуален план во рамките на мајчиниот јазик.

Оттука е препорачливо, преведувачот пред да започне со преведувањето да се стекне со барем минимални познавања на обработената тема. Кога станува збор за подолг текст, треба да се прочита еднаш целиот текст за да се добие слика за тоа во кој правец се движи авторот, како и за да се усвои тонот и стилот што тој ги користи и да се определи публиката на која тој ѝ се обраќа.

Значи, постапката што треба да се примени е следна: треба да се чита со разбирање, преведувачот треба да е сигурен дека сè разбрал, притоа да се оддалечи од текстот и да ги запомни само идеите и конечно да ги преформулира. Ако во процесот на преведување, преведувачот е сосредоточен на појдовниот текст резултатот нема да биде добар бидејќи целиот текст нема да биде плод на созреана идеја.

Застапниците на интерпретативната теорија на преведувањето, Селесковиќ и Ледерер, не се осврнуваат премногу детално на улогата на повеќезначноста при преведувањето бидејќи сметаат дека преведувачот наидува на повеќезначност поради тоа што не располага со доволно сознанија, односно дека каква било повеќезначност се губи ако соодветно знаење се комбинира со значењето на зборот во контекстот. Во сите останати случаи таа е намерна, па мора да се испочитува и да се пренесе и при преведувањето.

4. Заклучок

Интерпретативната теорија претставува пресвртница во историјата на традуктолошките проучувања. Нејзината оригиналност се должи, пред сè, на концептот на смислата, како преведувачка единица тесно поврзан со концептот за девербализација како средишна фаза помеѓу разбирањето и реформулацијата.

Иако теоријата на смислата го пренасочи вниманието од преводот како готов производ, кон процесот на преведување, сепак, таа денес се вбројува во оние теории ориентирани кон целиот јазик или целната култура, пред сè, поради фактот што таа се сосредоточува на целиот читател, на читливоста на произведениот превод, како и на прифатливост на преводот во целната култура.

Во текот на својата кариера како истражувач и наставник, Селесковиќ создаде бројни следбеници кои ги одржуваат и продлабочуваат нејзините идеи. Во таа смисла, нејзините поранешни студенти, како и пријатели и колеги во 1991 година го основаа „Здружението Даница Селесковиќ“ кое секои две години ја доделува наградата Даница Селесковиќ на професионален толкувач или традуктолог за извонреден придонес во конференциското толкување или за оригинално истражување во областа на преведувањето.

Библиографија:

Арсова-Николиќ, Л. (1999) *Преведување: теорија и практика*. Скопје:

Универзитет „Св. Кирил и Методиј“.

Никодиновска, Р. (2009) *Дидактика и евалуација на преведувањето од италијански јазик на македонски и обратно*. Скопје: Филолошки факултет

Јакимовска, С. (2013) *Преведувањето од лингвистички аспект*. Литературен збор, 1-3, Скопје: Институт за македонски јазик „Крсте Петков Мисирков“.

*

Guidère, M. (2016). *Introduction à la traductologie*. Louvain-la – Neuve: De boeck supérieur.

- Ladmiral, J.-R. (1994). *Traduire : théorèmes pour la traduction*. Paris : Gallimard.
- Ladmiral, J.-R. (2005). “Le salto mortale de la déverbalisation” in *Meta*, Volume 50, numéro 2.
- Laplace, Colette. (1994). *Théorie du langage et théorie de la traduction*, Paris : Didier.
- Lederer, M. & Seleskovitch, D. (1984). *Interpréter pour traduire*. Paris : Didier.
- Lederer, M. (1994). *La traduction aujourd’hui*. Paris : Hachette.
- Mounin, Georges. (1963). *Les problèmes théoriques de la traduction*. Gallimard : Paris.
- Seleskovitch, D. (1975). *Langage, langue et mémoire: Etude de la prise de notes en interpretation consecutive*. Paris : Lettres modernes.
- Seleskovitch, D. (1968). *L’interprète dans les conférences internationales > problèmes de langage et de communication*. Paris : Lettres modernes.
- Seleskovitch, D. (1980). “Pour une théorie de la traduction inspirée de sa pratique” *Meta*, vol. 25, n° 4.
- Vinay, J.P. & Darbelnet, J. (1958). *Stylistique compare du français et de l’anglais : méthode de traduction*. Paris : Didier.